

ŠAURLAPU LAKACIS *Pulmonaria angustifolia*
DABAS PARKĀ “OGRES ZILIE KALNI”
NARROW-LEAVED LYCORN *Pulmonaria angustifolia*
IN NATURE PARK ‘OGRES ZILIE KALNI’

Aivars Bigačs

Latvijas Ģeogrāfijas biedrība, e-pasts: aivarsbigacs@tvnet.lv

Kopsavilkums. Pēdējos desmit gados dabas parkā “Ogres Zilie kalni” ir samazinājies šaurlapu lakača ziedošo eksemplāru skaits.

Raksturvārdi: *Pulmonaria angustifolia*, indivīdu samazināšanās, dabas parks, Latvija.

Summary. The number of flowering specimens of *Pulmonaria angustifolia* has decreased in the nature park “Ogres Zilie kalni” (Ogre Blue Mountains) in the last ten years.

Keywords: *Pulmonaria angustifolia*, decline of individuals, nature park, Latvia.

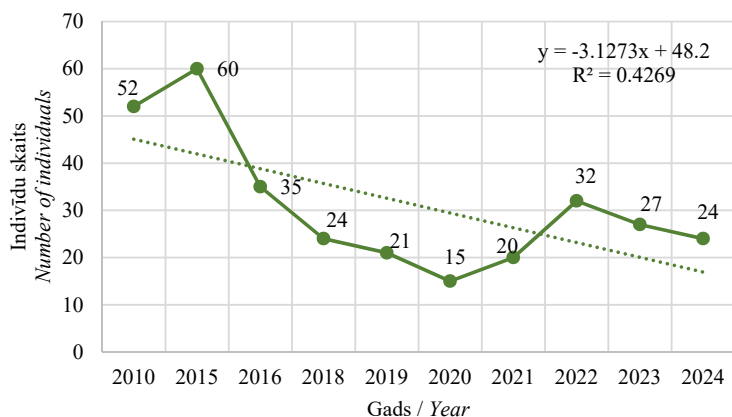
Šaurlapu lakacis (*Pulmonaria angustifolia*) Latvijā ir īpaši reta, Latvijas Sarkanās grāmatas 2. kategorijas suga, šaurlapu lakacis pašlaik ir sastopams tikai Latvijas austrumos, uz austrumiem no A. Rasiņa biogeogrāfiskās līnijas. Šaurlapu lakača augšanas vieta dabas parkā “Ogres Zilie kalni” (teritorijas vidējā koordināte X 534993, Y 299180 jeb 24°33' A garuma un 56°50' Z platuma) Latvijā ir vistālāk uz rietumiem zināmā augšanas vieta. Latvijas Universitātes vēstures muzeja herbārijā glabājas 1899. gada K. Kupfera šaurlapu lakača vākumi no Ogres Zilajiem kalniem. Atkārtoti herbārijā 20. gs. šaurlapu lakaci Ogres Zilajos kalnos ir ievākuši A. Rasiņš, E. Vimba, A. Āboliņa un citi botāniķi.

1. attēls. Šaurlapu lakacis Ogres Zilajos kalnos (L. Šīrantes foto)
 Figure 1. Narrow-leaved lycorn in the Ogre's Zilie kalni (photo: L. Šīrante)

Šaurlapu lakača sastopamība “Ogres Zilo kalnu” dabas parkā ir 1,7%. Auga sastopamība ap-
rēķināta, kartējot lakača atradnes 100 × 100 m kvadrātu tīklā, kvadrātu kopskaits dabas parka terito-
rijā ir 345 (Dabas parka ... 2011). Dabas parkā šaurlapu lakacis (1. att.) ir sastopams uz austrumiem
no Dubkalnu karjera parka augstāk paceltajā daļā – 53–58 m v.j.l., lielākā skaitā 142. kvartāla 2.,3.
un 6. nogabalā, meža apsaimniekotājs ir SIA “Rīgas meži”.

Šaurlapu lakača ziedošo indivīdu uzskaitē ar maršrutu metodi pirmo reizi veikta 2010. gadā,
turpmākos pāris gadus izlaižot. Pēc tam atkārtota ziedošo indivīdu inventarizācija ar maršrutu
metodi turpināta vēl deviņus gadus – no 2015. līdz 2024. gadam, pavisam kopā desmit gadus
(2. att.).

2. attēls. Šaurlapu lakača ziedošo indivīdu dinamika
Figure 2. Dynamics of flowering individuals of narrow-leaved larch

Šaurlapu lakača indivīdu skaits Ogres Zilo kalnu dabas parkā 21. gs. otrajā desmitgadē ir
samazinājies (ik gadu vidēji par trīs indivīdiem). Pamatojoties uz H. Ellenberga ekoloģiskajām
skalām, šaurlapu lakacis ir siltu augtņu paēnas augs, kas vislabāk aug valgās, mēreni skābās ar
bioloģiski aktīvu slāpekli nabadzīgās augsnēs. Ziedošu lakača indivīdu samazināšanās ir saistīta
ar apgaismojuma pasliktināšanos gaišajos un saulainajos priežu mežos, ko veicina lauču un koku
stāva vainaga izretinājumu pakāpenisku aizsēršana ar graudzālēm (*Brachypodium pinnatum*, *Cal-
magrostis arundinacea*), parastās egles (*Picea abies*) intensīvu paaugas veidošanos un pat atsevišķu
egles indivīdu asociēšanos valdošās sugas priedes (*Pinus sylvestris*) koku stāvā.

Parastais lakacis ir subkontinentālo silpuresnes-priedes mežu (*Pulsatillo-Pinetea*) rakstursu-
ga, tāpēc šaurlapu lakača indivīdu sarukums varētu liecināt par šo Latvijā reto kserofito priežu mežu
eitroficēšanos un reducēšanos.

Kā redzams indivīdu skaita dinamikā, pa gadiem iezīmējas to skaita cikliskums, tāpēc ziedo-
šu šaurlapu lakača ikgadējā inventarizācija Ogres Zilo kalnu parkā būtu jāturpina.

LITERATŪRA

Dabas parka “Ogres Zilie Kalni” dabas aizsardzības plāns 2011–2016. 2011. Projekta vad. M. Laiviņš.
Salaspils: 100 lpp.